СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 302. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 29-го ГРУДНЯ 1950.
No. 302. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 29, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном
Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

„КРИТИЧНІ ОКРУГИ" ДЛЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Вашингтон, 27 грудня. —На випадок нападу ворога атомовою бомбою, треба приготовити 17,000 осіб для несення першої помочі людям, що найшлися в околиці, де була кинена бомба. Цей персонал має бути поділений на 180 станцій, з яких буде несений рятунок для потерпілих. Оце засада, на якій опирається найновіший підручник Адміністрації Цивільної Оборони. Його розсилається стейтовим і місцевим владам до застосування. У підручнику взивається приготовити якнайшвидше „округи критичної цілі", тобто такі округи, які на підставі здогаду можуть стати ціллю нападу ворога з повітря. „Критичними цілями" треба вважати такі осередки, де находяться важливі військові об'єкти, великі продукційні підприємства, або й звичайні міста, в яких приміщене населення, що бере участь у виконанні урядових програм.

На підставі досвіду з Гірошими приймається, що атомова бомба може бути кинена з висоти 2,000 стіп над якимсь містом. Земля під такою точкою називають „місцем зера", і воно вважається за осередок, з якого пошириться катастрофальна руїна. З передбаченого „місця зера" треба начеркнути на мапах кола для праці осіб, призначених для першої допомоги. Таких рухомих станцій першої допомоги має бути 57 в „критичній окрузі". Вони мають находитися у віддалі одної шостої частини милі на першім здогадним обводі кола. Перше коло обійме поверхню у віддалі півтори милі від „місця зера", а дальші кола підуть поступово в такій самій віддалі одно від одного. Одначе в другому колі треба буде вже тільки 39 станцій, віддалених від себе на одну третину милі. Персонал у таких станціях першої допомоги має бути готовий до служби безупину, тобто день і ніч. У станції має находитися два лікарі, три дентисти, три медсестри, два фармацисти, шість бюрових працівників для реєстрування погибших і ранених. Крім того має бути готових 50 осіб для обслуги ношів. — Таку організацію мають перевести негайно „пересічні" міста, тобто такі, що мають 13,000 населення. Великі міста мусять бути поділені відповідно до кількости населення. Для прикладу згадано, що дільниця Мангаттен, у місті Ню Йорку, має 145,000 жителів на одній квадратовій милі вдень, а 76,000 вночі.

ЩЕ ОДНА ТЕОРІЯ ПРО ПОВСТАННЯ СВІТУ

Клівленд. — На відкритті з'їзду Американського Товариства для Поступу в Науці, оприлюднив д-р Едвин Карпентер з університету Арізона, що теперішній світ, як його знаємо ми як вселенну, з її біліонами зір, повстав одним махом перед біліонами років через згущення первісних газів. Д-р Карпентер є астрономом. Він привіз з собою телескоп при допомозі якого виясновував свою теорію про згущення газів і повстання молочних шляхів на небі та різних зоряних констеляцій. На прикладі двох молочних шляхів, які віддалені від себе на мільйон світляних років, він виказував, що між ними нема ґравітації. Один світляний рік це є віддаль між двома зорями на шість трильйонів миль. Це, на думку прелегента, доводить, що молочні шляхи не могли постати через злуку одних з одними, як це [illegible] ґравітації, бо віддаль між ними є розмірно невелика, як на астрономічні світи.

Другий науковець, д-р Карл Сакс з університету Гарвард, виказував, що природні багатства ґльобу вистачальні на втримання людства, якщо б не було між народами воєн і йшла праця над використанням ресурсів.

● **Зареєстровано 10,000,000 нових автомобілевих моторів у ЗДА** від покінчення другої світової війни. Товариство автомобілевих виробників нарахувало 48,484,000 авт і вантажних авт в ужитті в 1950 р.

БУДУЮТЬ НОВІ СТАЛІВНІ КОШТОМ 400 МІЛЬЙОНІВ

Підприємство Юнайтед Стейтс Корпорейшен оприлюднює, що приступає до побудови нових фабрик у східних стейтах з осідком в Моррісвил, у стейті Пенсилвенія. Це місцевість положене над рікою Делевар, напроти міста Трентон, у стейті Ню Джерзі. Дирекція підприємства каже отверто, що робить це зважаючи на „поважне міжнародне положення". Будова нових фабрик коштуватиме $400,000,000 і це буде найбільший одноразовий видаток на таке підприємство в історії. Роботи почнуться з весною, а будуть викінчені в 1952 р. Місце закуплено минулого року з наміром, що б там можна було продукувати 700,000 тон сталі річно. У нових фабриках найдуть працю 4,400 робітників. Продукція почнеться вже за шість місяців від започаткування будови фабричних будинків. Місце над рікою вибрано тому, що звідти можна буде вивозити продукти водним шляхом. Воно обіймає 3,900 акрів землі.

РАКЕТОВІ ЛІТАКИ БЕРЕЖУТЬ ОКОЛИЦІ НЮ ЙОРКУ ПЕРЕД НАПАДОМ З ПОВІТРЯ

З повітряної бази Мичел Філд, на Лонґ Айленд під Ню Йорком, оприлюднено, що там приміщено швидкі ракетові, навантажені радаром літаки, марки Ф-94, яких завданням буде день і ніч бути готовими до вилету у високі простори в кожній погоді для переловлення ворожих літаків, які могли б налетіти на місто Ню Йорк та цілу промислову околицю східних стейтів. Кількости таких ракетових літаків не оприлюднено, одначе згадано, що досі оперували подібні літаки з повітряної бази Форт Дікс, у стейті Ню Джерзі. Радарове устаткування ракетових літаків вказує, що два пілоти, приділені до таких літаків, можуть найти свою ціль кожної хвилини, без уваги на погоду. Модерні електронічні уладження дають спроможність літакам повернутися назад і осісти безпечно на свої майдани.

В АМЕРИЦІ

● **Тринадцять годин падав сніг** у східних стейтах і покрив землю поволокою ґрубости 2.8 цалів. Це перший справжній сніг в околицях Ню Йорку.

● **Президент Труман не зголосить нових податків** у новому Конґресі в місяцю січні. Одначе його секретар не впевняє, чи таке домагання не буде поставлене наступного місяця.

● **Князь Віндсор,** колишній король Англії, і його дружина, дістали оферту вести радісву програму в Ню Йорку для підприємства продажу товарів поштою, що має назву Чарлс Кінґ Продокшен. Обоє князі мали б дістати платню $100,000 річно. Князь не відповів на це нічого.

ОЗБРОЄННЯ НІМЕЧЧИНИ „НАГЛОЮ СПРАВОЮ" ДЛЯ ЗАХОДУ

МекКЛОЙ ЗАПЕВНЯЄ НІМЦІВ, ЩО АЛІЯНТИ НЕ ДУМАЮТЬ „ПРОДАТИ" НІМЕЧЧИНИ СОВЄТАМ НА ВИПАДОК НОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

Франкфурт, Німеччина, 28. грудня. — Американський високий комісар в Німеччині, Джан Дж. Мек Клой, заявив вчора, що озброєння Західної Німеччини та включення її в західно-европейську оборонну підготовку Аліянти вважають „наглою справою", без огляду на евентуальну чергову конференцію між чотирма великодержавами, на порядку якої могла б бути, між іншими, теж проблема демілітаризації Німеччини. Мек Клой рівночасно успокоїв стурбованих німців, що Західні Аліянти не думають „продати" Західну Німеччину Совєтам, навіть, коли б до такої нової конференції дійшло. Він заявив, що західні великодержави не можуть відкинути пропозиції нових переговорів зі Совєтами, вже хоч би тому, щоби не дати Москві чергового пропаґандивного арґументу та щоби випробувати щирість її предложень для тих, що ще могли б Москві довіряти. Свою заяву Мек Клой зложив на пресовій конференції. Він при цьому ствердив, що аліянти не думають змушувати німців до участи в спільній обороні та що озброєння Німеччини залежить тепер ще виключно від німців, бо аліянти цю справу вже вирішили на недавній конференції Північно-Атлянтійської Ради в Брюсселі.

РЕСПУБЛІКАНСЬКІ ПРОВІДНИКИ ПІДТРИМУЮТЬ ОБІЦЯНКИ АЧЕСОНА

Вашингтон. — Що міжнародне положення дійшло до критичного стану, пізнати з цього, що провідники Республіканської партії в Конґресі погодилися на обмеження дискусії над закордонною політикою адміністрації Трумана. Вони не відкликають своїх закидів проти секретаря стейту Діна Ачесона за його—як кажуть—політичні промахи в минулому, одначе не заповідають опозиції проти нових потягнень Ачесона, до яких належать його останні обіцянки, пороблені европейським країнам підчас своєї зустрічі в Лондоні з міністрами держав з Атлантійського Пакту. Вони теж прихильно поставилися до несподіваної перерви святочних вакацій през. Трумана, хоч точної причини такого кроку не виявлено. Що на це було кілька причин, пізнати з конференцій, які відбув президент окремо з Ачесоном, з секретарем оборони Маршалом (з ген. Омаром Н. Бредлі, головою об'єднаних штабів.

ВЖЕ ВИРОБЛЯЮТЬ НОВУ ЗБРОЮ ПРОТИ ТЕНКІВ

Вашингтон. — Армія оприлюднює віддання до продукції нової зброї проти тенків. Винахід цієї зброї оприлюднили недавно, але її модель передано до виробу для загального вжитку щойно тепер. Є це 105 міліметровий кріс, який буде приміщений на військовім авті („джіп"). Його має вживати піхота, а він замітний тим, що розіб'є кожний досі звісний бойовий тенк. Крім цього кріса армія має ще інший винахід, а саме кріс М-27. Той може розбивати тенки з віддалі п'ять миль і віддавати десять вистрілів на мінуту, коли стрілець є вправлений.

АДЕНАУЕР ПІДКРЕСЛЮЄ НІМЕЦЬКУ ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ЗАХОДУ

Бонн, Німеччина, 28. грудня. — Західно - німецький канцлер, д-р Аденауер, стверджує в своїй новорічній заяві, що Німеччино безсумнівно належить до Заходу та що німецько-західні стосунки „є на шляху розвинутися в справжнє партнерство". Він твердив, що німецький федеральний уряд „вповні здає собі справу зі своєї відповідальности як члена спільноти вільних націй, та переконаний в необхідності, що мир і волю треба боронити", додаючи при цьому, що „рівність, як найважливіший символ волі, є необхідна для здійснення міжнародної справедливости, на якій єдино можна оперти тривкий мир".

ҐРІФФІС ЇДЕ ЯК АМБАСАДОР ДО ЕСПАНІЇ

Вашингтон, 27 грудня. — Президент Труман урядово оприлюднив назначення Стантона Ґріффіса амбасадором до Еспанії і цим змінив дотеперішній стан вижидання віднови правильних дипломатичних зв'язків між обома країнами. Пірвання дипломатичних відносин між Еспанією й демократичними країнами було ухвалене в 1946 р. в Об'єднаних Націях і ЗДА до цього рішення приноровилися. З уваги на натугу між Совєтами й Західними державами почали виринати сумніви, чи таке наставлення до протикомуністичної Еспанії є розумне. Ще перед сьоми тижнями през. Труман сказав на пресовій конференції, що мине багато часу, заки Америка вишле свого амбасадора до Мадриду. Тепер, як кажуть, прийшла несподівана зміна поглядів у президента під впливом військових кіл, які вважають Еспанію за можливу базу для Америки на випадок війни з Росією.

Еспанським амбасадором до ЗДА назначений Хозе Фелікс Лекеріка, колишній еспанський міністер закордонних справ. Він вважається за передового еспанського дипломата. Загально говорять, що британський уряд теж приготовляє вислати свого амбасадора до Еспанії і так покінчити неприязне відношення британських лейбористів до еспанських фалянгістів.

ПАРИЖ ТИМЧАСОВОЮ ГОЛОВНОЮ КВАРТИРОЮ ГЕН. АЙЗЕНГАВЕРА

Париж, 28. грудня. — Як ген. Двайт Айзенгавер, тільки-що призначений головним командантом спільних збройних сил Заходу в Европі, прийде на початку січня до Парижа, щоб перебрати доручену йому функцію, він застане вже приготовану для нього тимчасову головну квартиру в готелю Асторія, та відповідну кількість фахових сил, щоб могти негайно почати працю. Кінцевий вибір місцевости на головну квартиру залежатиме вже від самого ген. Айзенгавера та його порозуміння з іншими західними командантами. Американський штаб військового плянування від двох тижнів працює в Готелю Асторія, роблячи підготову для створення і оформлення штабу головного командування. Він предложить теж ген. Айзенгаверові рекомендацію щодо вибору головної квартири, даючи перевагу, — правдоподібно, Версаєві. Між іншими містами, що їх береться до уваги як можливий осідок головного командування аліянтських збройних сил, називається Фонтенебльо, Нансі і Страсбург у Франції, Франкфурт в Німеччині та цілий ряд інших міст.

УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВЯНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ В НЮ ЙОРКУ ПО РАДІО

Ню Йорк, 28 грудня. — Як довідуємося, українські різдвяні відправи в церкві Св. Юрія в Ню Йорку передаватимуться в неділю, 7-го січня 1951, від год. 10 до 12 вполудне через радіовисильню WFUV, на довжині 90.7 метрів. Це вперше в історії буде передана в цій країні через радіо ціла Служба Божа Івана Золотоустого, хоча вийми з неї передавалося вже раніше. Співатиме хор церкви Св. Юрія. У відправу включені теж колядки.

РЕЗОЛЮЦІЇ З НАГОДИ ДЕСЯТИРІЧЧЯ КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Виніпеґ, Канада. — З нагоди десятиріччя заснування Комітету Українців Канади винесено на зборах відділу цього ж КУК 17 грудня 12 резолюцій, які обіймають між ін. зазив до українців Канади до відсвяткування „Святом Піонірів" 60-річча першого поселення українців у 1951 р. Крім цієї справи резолюції домагаються солідарного об'єднання усіх українців у спільному фронті; одночасно підтримують уряд Канади в його праці в Об'єднаних Націях і гостро таврують п'яту колону як внутрішню небезпеку Канади. У загальній українській політиці заявилося за підтримку Української Національної Ради і Української Повстанської Армії в Европі.

ПРОБЛЕМА ОЗБРОЄННЯ ФРАНЦІЇ ПРЕДМЕТОМ НАРАД В АСАМБЛЕЇ

Париж, 28, грудня. — Французька Національна Асамблея має тепер на своїм порядку справу бюджету, львина частина якого мала б піти на дозброєння та оборонну підготову країни. Жюль Мош, міністер оборони, заявив під час вчорашніх нарад, що в теперішніх обставинах найкращою і найпевнішою гарантією миру може бути тільки оборонна готовість. Він вважає, що ухвала Асамблеєю запропонованого бюджету на оборонні видатки була б рівночасно головним арґументом для успіху передбачених нарад західних потуг зі Совєтами. Комуністичні депутати в Асамблеї всіляко намагаються не допустити, або бодай відложити ухвалу в цій справі. Їх пропозиція, щоби дебати відложити, була вчора відкинена більшістю 412 проти 176 голосів.

ПОМЕР О. СТЕПАН РЕШЕТИЛО, ЧСВВ.

У вівторок, 26. грудня помер „український скиталець, що перемандрував 400,000 кілометрів", як сказав про себе, коли після прибуття до ЗДА його вітали в авдиторії св. Юрія в Ню Йорку 23 червня 1946 року. Цим скитальцем був о. Степан Решетило, протоігумен провінції ОО. Василіян на Карпатській Україні з часів національного відродження цієї землі. Покійний був помічником єп. Д. Няраді і співпрацівником о. Августина Волошина.

Походив з Угнова, Західня Україна. Покінчивши школи, пішов до манастиря. Зі скитальцями прибув до Злучених Держав. Тут працював як місіонар, але знеможений недугою, осів в обителі ОО. Василіян в Довсон, у стейті Пенсилвенія. Похорон заповіджений в Шікаго на суботу, 30. грудня 1950 року.

450,000 ЧЕРВОНИХ ВОЯКІВ В КОРЕЇ

ЗАГАЛЬНІ СИЛИ ВОРОГА ВИНОСЯТЬ ОКОЛО 1,350,000. — ОЖИВЛЕННЯ ДІЇ НА ЦІЛОМУ ФРОНТІ. — АЛІЯНТИ В КОЖНІЙ ХВИЛИНІ СПОДІЮТЬСЯ ВОРОЖОГО НАСТУПУ

Токіо, 28. грудня. — Головна квартира ген. Мек Артура сьогодні повідомила, що комуністичний агресор розбудував в Кореї збройну силу в кількості 450,000 комуно-китайських і північно - корейських вояків в безпосередній фронтовій зоні та в загальному около 1,350,000 вояків на окупованій території Північної Кореї або в дорозі на цей терен. Повідомлення проголошено, як ворог помітно збільшив свої дії на цілому фронті, що тепер простягається через цілу країну дещо на південь від 38-мої паралелі. — Крім великої концентрації ворожих сил на західному секторі фронту в районі Сеул, розвідка повідомляє вже теж про такі ж зосередження ворожих військових мас на північному. заході, з неомильною інтенцією генерального наступу на цілому фронті, що його аліянти очікують в кожній хвилині. Аліянтських сил на цьому фронті точніше не означується, але чисельно вони без сумніву не дорівнюють ворожим. Неофіційно висловлюється думку, що сили аліянтів є щонайменше на половину менші. Найбільший напір ворога стверджено вчора в районі Чунчон, около 9 миль на південь від паралелі на центральному секторі фронту. До місцевих боїв приходило теж на інших секторах, при чому ворог атакував вже більшими з'єднаннями, шукаючи, правдоподібно, „слабого місця", в якому можна б почати головний удар. Рівночасно з цим розвідка повідомляє, що комуно-китайські війська, не зважаючи на безупинні атаки з повітря та на великі втрати, продовжують підтягати на фронт підкріплення в людях та матеріялі, включно з важкою артилерією і танками. Полонені китайці потверджують аліянтські повідомлення про величезні втрати червоних, інформуючи рівночасно про важке положення червоних під оглядом постачання, зокрема з огляду на недостачу харчів. Аліянтська авіяція впродовж цілого вчорашнього дня була активна на фронті та у ворожому запіллі, збільшуючи вже і так дуже великі втрати червоних.

ГЕН. РІДЖВЕЙ НА ФРОНТІ

Сеул, Корея, 28. грудня. — Ген. Метью Ріджвей, новий командант американської Восьмої Армії, відвідав тут вчора корейського президента Сингмана Рі, заявляючи йому, що він „радий" бути в Кореї та що він там залишиться, аж доки країна не буде звільнена. Після того ген. Ріджвей відвідав головну квартиру британських експедиційних військ та на вияснення британського командування дальших плянів „евентуального відвороту" заявив, що він більше інтересується плянами наступу. Після тих відвідин, ген. Ріджвей вибрався джіпом на інспекцію фронту.

СЕУЛ ВЖЕ НА ПОЛОВИНУ ЕВАКУОВАНИЙ

Сеул, 28. грудня. — Урядові корейські кола стверджують, що вже більше ніж половина цивільного населення залишила цю столицю, подаючись на південь перед загрозою нової большевицької інвазії. Сеул мав перед війною около півтора мільйона населення. Евакуація продовжується. Аліянти дивуються, що з міста втікають навіть такі особи, які, на перший погляд, не мали б потреби боятися комуністів: — робітники, домашні помічниці, селяни, все, що живе, ратується перед комуністичною ордою. Сам уряд все ще перебуває в столиці і його речник заявив, що він залишиться в ній аж доки не дістане від аліянтського командування евакуаційного наказу.

АЗІЙСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ РОЗГЛЯДАЮТЬ КИТАЙСЬКУ ВІДПОВІДЬ В СПРАВІ ПЕРЕМИР'Я

Лейк Саксес, 28. грудня. — Азійські і арабські представники в Об'єднаних Націях скликали на сьогодні окремі наради, на яких мають розглянути комуно-китайське відкинення їх пропозиції щодо перемир'я в Кореї. Факт, що на ці наради не запрошено представника Филипин, вказувавби — що там розглядатиметься евентуально нову пропозицію переговорів над усіми азійськими проблемами, чого домагається червоний Китай та з чим вже раніше не погоджувався филипінський представник. Вчора відбув свої наради теж „комітет трьох", який з доручення Генеральної Асамблеї намарно намагався „провірити базу" для припинення воєнних дій в Кореї. Комітет приготовляє тепер загальне звідомлення своїх заходів і предложить його Політичному Комітетові Ген. Асамблеї, яка збереться 3-го січня.

ІРАК ДОМАГАЄТЬСЯ ПРОВІРКИ ДОГОВОРУ З БРИТАНІЄЮ

Каїро, 28. грудня. — Іракський премієр, ген. Нурі ас-Саїд, видвигнув вчора в парляменті домагання провірки іраксько-британського договору, створюючи цим серіозну загрозу для західного стратегічного положення на Близькому Сході. — Іраксько-британський договір, як відомо, признає Британії дві важливі авіяційні бази в Мезопотамії, як теж, дозволяє Британії та її збройним силам користуватися іракською територією і транспортом на випадок війни. Премієр Нурі, відомий в арабському світі як приятель Британії та Заходу, видвигнув домагання провірки договору, вважаючи, що він втратив свою необхідність після того, як Індія стала незалежною державою, для оборони території якої договір початково був призначений. Ірак, пропонуючи провірку договору, відкликається теж до заходів створити окремий арабський оборонний союз, що перебрав би відповідальність за безпеку арабських країн в цій грізній міжнародній ситуації. Конференція в цій справі має відбутися 20-го січня найближчого року.

В СВІТІ

● **Югославська прикордонна сторожа** вбила одного румунського старшину та „обмінялася стрілами з відділом около 150 румунських вояків", що намагалися перейти на югославську територію, — повідомлено офіціяльно в Беоґраді.

● **Московська партійна „Правда"** твердить, що по аліянтському боці в Кореї боряться японські вояки, „замасковані як американці японського походження".

● **Совєти при допомозі своєї п'ятої колони почали в Еспанії сильну** протиамериканську пропаганду — повідомляють з Мадриду.

● **На 20 років ув'язнення засуджено** в Празі колишнього урядника французької амбасади, обвинувачуючи його в „шпигунстві" на користь Франції і Америки.

● **Відкрито підложену бомбу в бібліотеці американської амбасади** в Беоґраді, Югославія, ще заки вона вибухла.

● **Нова акція проти церкви і духовенства** розгорнулася за залізною заслоною з нагоди Різдв'яних Свят.

СВОБОДА SVOBODA

Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЖУРБА ЗА „ЄДНІСТЬ" І „ПРОВІД"

Не тільки в українській пресі пишуть багато про потребу єдности, а теж і доброго проводу. Пишуть про це й в американських газетах, говорять про це й різні визначні люди та державні мужі, включно з президентом Труманом. Видно, що в критичних часах — а якраз такі переживаємо — навіть така велика і сильна країна, якою є Злучені Держави, мусить прив'язувати велику вагу до „єдности" і „проводу", коли так часто про це тепер говориться і пишеться. Тільки біда, (як і в українців), що не однаково люди ці великі слова розуміють. Проблема ця стала вже такою пекучою, що її порушив в Ню Йорк Таймс такий серіозний журналіст, яким є Артур Крок, кажучи, що треба ці два поняття конечно здефініювати, бо кожна партія чи група інакше їх розуміє, а властиво кожна розуміє їх по свому і домагається, щоб усі другі так це розуміли і згідно з тим поступали.

В тоталітарних країнах таке явище неможливе, але в демократіях — природне. Проте це не означає, що демократії не розуміють ваги дійсної „єдности" і сильного „проводу", як намагаються вийти переможцями з критичних обставин. Тільки демократії не резигнують з права критики навіть і в найтяжчих часах. Тому ніхто не думає резигнувати з цього права в Америці навіть і тепер, коли ллється американська кров в Кореї. Минула війна, наприклад, не була перешкодою для американців і Конґресу критикувати розтратність та недоладність воєнної машини. В часі війни американський нарід вмів вдержувати єдність. Але демократична країна з такою двопартійною системою влади, як вона є в Злучених Державах, мусить рахуватися з різницями поглядів. Хоч дехто вважає це в воєнному часі великою небезпекою, проте ніякий поважний голос не заявився за те, щоб від цього принципу відступати теж і тепер, в обличчі великої грози.

Коли ж йдеться про провід, то це теж дуже складна справа, бо ж одні люди вимагають від цього проводу одне, а другі інше. От одні попирають секретаря стейту Діна Ачесона, а другі домагаються від президента Трумана, щоб він його усунув і після цього, як він поступає, міряють його вартість як провідника. Другий приклад: офіційні кола твердять, що американський нарід ще досі не здає собі справи з небезпеки, яка йому грозить. Але як мало провід робив упродовж довгих років, щоб пересічний американець міг пізнати, що Росія є загрозою американському способові життя, а навіть і американській державній незалежности? „Балтімор Сан", який постійно попирає Трумана, пише ще й тепер таке: „Американський нарід хоче знати, коротко, чи Труман і Ачесон дійсно розуміють скрутне положення, в якому ми находимось та що вони пропонують нам зробити". Коли ж навіть ця льояльна до Трумана газета так ставить питання, то видно, що й провід, а в першу чергу департамент стейту, таки потребують критики навіть і в теперішньому грізному часі. Це означає, що те, що урядові кола досі пропонували американському народові, не переконувало його, що сам уряд ставиться до совєтської небезпеки як до справжньої загрози Америці. Тому і його апелі до „єдности" вважалися багатьома „залякуванням", обрахованим на те, щоб партія осталася надалі при владі.

Ці критичні завваги, що тепер піднімаються, не підуть намарне. „Єдність" буде, а „провід" буде змушений тепер ясніше говорити, так, щоб увесь загал міг зрозуміти, чому саме Америка знайшлася в скрутному положенню і чому від американів вимагається і буде далі вимагатися щораз більших жертв.

Реєстрація чужинців

Нові закони, ухвалені давніще, починають входити в життя з Новим Роком. Крім того починають появлятися ще й такі закони, які стоять у зв'язку з виїмковим положенням. Щоб не наражувати себе на непотрібні клопоти, треба кожному п р и н о р овитись до змінених відносин і виконувати те, чого від нього вимагає влада. Критикувати можна й закон, але як довго він законом, треба йому повинуватись.

Отже на підставі „закону країни", званого „Актом про Ді Пі з 1948 р" усі свіжі іміґранти, які приїздять зі скитальщини як „діпісти", мають реєструватися що півроку. Та це вже відомий факт, але треба цей обовязок пригадати тому, що йде Новий Рік, тобто день 1. січня, коли то приходить періодичне зголошення таких іміґрантів до Комісії Ді Пі. (U. S. Displaced Persons Commission, Washington, D. C.)

Одначе є ось тепер наказана для чужинців отже діпістів і не-діпістів, інша реєстрація. Всі постійно перебуваючі на території Злучених Держав чужинці мають раз на рік зареєструватися в урядовім бюрі по Новім Році впродовж перших десяти днів місяця січня, не зважаючи на те, що нові вже зареєструвалися як діпісти. Це є окрема реєстрація на підставі Акту про Внутрішню Безпеку з 1950 р. (по англійськи: Internal Security Act of 1950.)

Реєструватися належить не в комісії Ді Пі, але в комісії Іміґрації й Натуралізації (U. S. Commisioner of Immigration and Naturalization) і подати теперішню свою адресу. Ця реєстрація потрібна урядові для контролі над підривними елементами. Коли який чужинець не зареєструється в Іміґраційнім Бюрі, може попасти в підозріння, що він належить до груп підривних осіб і може бути покараний на підставі закону з 1950 р. Як зареєструється, може бути безпечний перед таким підозрінням.

Часто ставлять свіжо прибуваючі люди питання, коли чоловік в Америці перестає бути чужинцем. На це відповідь: Тільки громадянин Злучених Держав не є чужинцем. Хто не є в Злучених Державах уроджений, або не дістав ще других громадянських паперів, такий вважається за чужинця і має реєструватися як чужинець без огляду на те, як довго він перебуває в ЗДА і без огляду, чи він діпіст з реєстраційним нумером, чи ні. Хто має перші громадянські папери, такий не є ще громадянином, а чужинцем знаміром стати громадянином. Отже таких, хто вибрав перші папери зобовязує закон про Внутрішню Безпеку до реєстрації кожного року впродовж перших десять днів січня.

Для такої реєстрації треба постаратися за формуляр в бюрі Іміґрації й Натуралізації в такий самий спосіб, як хтось старається за формуляр на вибір перших паперів. Пригадуємо, що це мусять зробити теж усі діпісти, які приїхали зі скитальщини, а які не мають ще других громадянських паперів. По виповненні ф о р м у лярів треба їх відослати до Іміґраційного Бюра так, як відсилається виповнену петицію за натуралізацію.

Подаємо ці відомости зо заввагою, що не маємо змоги відповідати на постійні запити, де дістати такі формулярі. Виразно подаємо назву установи, а не адресу, бо адреса в кожній околиці інша. Назва: U. S. Commisioner of Immigration and Naturalization.

Від Нового Року обовязує закон про забезпечення домашньої служби і фармерсьробітників для суспільної забезпеки. Про це ми вже писали, а напишемо ще другим разом. До такої реєстрації обовязані громадяни і не громадяни, але не для політичних цілей, а тільки для матеріяльної забезпеки.

Балянс ЗУАДКомітету

В попередньому числі „Свободи" були подані загальні підсумки праці Злученого Українського А м е р и канського Допомогового Комітету за час його існування та за цей рік, як про них поінформував екзекутивний директор цього Комітету, д-р Володимир Ґалан, на пресовій конференції в суботу 23-го грудня. Коротко повторимо їх:

Фінанси: За останній рік ЗУАДКомітет мав 264,133.45 дол. приходів та 259,928.05 дол. розходів. За ввесь час свого існування від 1944 року по день 21-го грудня 1950, загальні приходи цього Комітету виносили 911,565.99 долярів, а розходи 865,814.81 дол. Теперішній банковий балянс Комітету виносить 45,571.18 дол.

Переселення: По день 21-го грудня ц. р. старанням і при допомозі ЗУАДК приїхало до Злучених Держав 20,180 українців з европейської скитальщини. Кошта транспорту тих людей виносять 282,599.85 долярів. На переслані вже до Европи завірення (ашуранси) ЗУАДКомітету мало б приїхати ще дальших около 9,000 осіб, з того 4,000 вже є в стадії оформлення п е р е с ел е нчих формальностей. Досі в загальному ЗУАДКомітет придбав або виставив около 19,000 завірень, з того більшу частину, бо около 10,000 анонімових, отже для осіб, які не мають в Америці ані рідних ані приятелів та які без допомоги ЗУАДКомітету навряд чи моглиб були скористати з переселенчого закону.

Матеріяльна допомога: В 1950 році ЗУАДКомітет дав загальної допомоги в харчах, одягах і медикаментах на загальну суму 150,000 долярів. За час свого існування Комітет видав на цю допомогу 560,000 долярів готівкою, тоді як допомога в зібраних харчах, одягах і медикаментах виносила дальший мільйон долярів.

Крім свого головного бюра у Филаделфії, З У А Д К о м ітет має 14 бюр в Европі (в трьох зонах Німеччини та в Австрії), в якому, крім трьох урядовців з Америки, працює 58 осіб зпоміж самих скитальців.

Це тільки дуже загальний балянс з дотеперішньої праці З У А Д К о м ітету, що тільки характеризує, але аж ніяк вповні не відзеркалює тої безприкладної і справді подивугідної праці, яку виконала ця центральна харитативна інституція американських українців. Це вперше в історії наша харитативна інституція виказує мільйоновий балянс своєї діяльности. Поверх 20,000 новоприбулих осіб, що поповнили наші громадські організації, наші церкви і наші громади, надаючи нового і великого розгону нашому громадському життю, завдячують свій приїзд цьому Комітетові. Якщоб до цього додати міжнародну політичну акцію, яку виконав ЗУАДКомітет для правної і моральної оборони українських скитальців, додати той міжнародний розголос і престіж, що його здобув для українців та у к р а ї н с ь к о ї справи ЗУАДКомітет своїми виступами та насамперед своєю працею і своїми допомоговими та переселенчими успіхами, тоді можна б ствердити головно два факти: 1. ЗУАД Комітет виконав роботу неспівмірно більшу, ніж сили і засоби, якими розпоряджає; 2. Американсько-українське громадянство не дописало в своїй піддержці Комітетові і він, у великій частині, мусів сам мобілізувати навіть ті скромні засоби, якими розпоряджає.

Це важливі висновки над якими не можна перейти до порядку денного. Як йдеться про перше, іменно про роботу ЗУАДКомітету і його засоби, то це можна б найкраще пізнати на порівняннях з працею і засобами інших подібних агенцій, якщо тут взагалі можливе будь-яке порівняння. Інші бо подібні організації розпоряджали не „приблизно", але дослівно багато-мільйоновими фондами, величезними штабами фахових урядників, широкою базою і всебічною піддержкою багатого громадського загалу, тоді як наш Комітет зачинав дослівно голіруч та початково тільки „вчився" вести того роду діяльність. А результати праці нашого Комітету є майже такі самі, а в поодиноких випадках навіть більші, ніж цих інших т. зв. великих агенцій. В додатку не можна забувати тих всіх правних і політичних перешкод, з якими зустрічався наш Комітет та яких не мали інші.

Як йдеться про піддержку нашого громадського загалу, вона початково була — порівнально з нашими силами і спроможностями — досить значна. Але поступово вона не тільки не збільшувалася, але навпаки, помітно зменшувалася і тепер дійшла до жалюгідного стану. ЗУАДКомітет майже „перейшов в забуття". Якби не ця фінансова база, що її пощастило створити самому Комітетові, та якщоб він сьогодні був залежний виключно від жертвенности нашого громадянства, він ані одного дня довше не міг би продовжувати своєї роботи не тільки на таку широку скалю, як він її веде, але взагалі мусів би замкнути свої бюра, бо не було б чим оплатити адміністраційних видатків, не говорячи вже про переселенчі і допомогові потреби. Жертвенність нашого громадянства на цілі ЗУАДКомітету тепер вже є справді тільки рідкісна і цілком припадкова. ЗУАДКомітет підпорядкувався рішенню Четвертого Конґресу Американських Українців і приступив до Національного Фонду, резигнуючи з власної збіркової акції. З цього Фонду йому призначено львину частину, бо 35% але та „львина частина" з 50,000 долярів, що їх досі зложило наше громадянство на Національний Фонд, замість передбачених бюджетом 250,000 долярів, є тільки справжньою краплиною в морі потреб Комітету. Виринає логічний запит: як же ЗУАДКомітет може вдержатися? Фінансову базу ЗУАДКомітету творять тепер ще звороти коштів переселення від нових іміґрантів та річні вкладки наших організацій. Апарат ЗУАДКомітету в Европі вдержує, за виїмком сил, висланих з Америки, ІРО. Допомогу харчами та іншими продуктами ЗУАДКомітет организує успішно в той спосіб, що одержує від уряду харчі за дуже низьку „символічну" ціну, або й даром, а сам платить тільки кошта транспорту.

Все це дозволяє Комітетові продовжувати його працю сьогодні, але воно може скінчитися вже завтра. Це видвигає перед американсько-українським загалом наглу і велику проблему, тим більшу в обличчі нових не закінчених ще дотеперішніх завдань ЗУАДКомітету та ще більших нових, які можуть виринути перед ним кожного дня з огляду на теперішню світову кризу.

Віктор Приходько

Українська „соціотехніка" й українська справа.

Покійний Микита Шаповал, що спеціяльно цікавився соціологією, пустив серед українську еміґрацію у Чехословаччині термін „соціотехніка". Соціотехніка — це наука про стосунки між людьми, так би мовити, „техніка" людських відносин. Але в стосунку до українців це слово бралося в знаки наведення („ковички") і мало більш гюмористичний характер, — мовляв, між українцями існує спеціяльна „соціотехніка" — а то, власне, непорозуміння, сварки, незгода й вічна „боротьба".

Довелося й нам, автору цих рядків, протягом десятиліть брати участь у цій українській „соціотехніці", придивлятись до неї, по можливости об'єктивно оцінювати її й робити певні висновки.

Українська соціотехніка в поважному розумінню слова це, властиво, ціле українське життя у всіх його многогранних проявах і щоб належито охопити всю нашу українську соціотехніку — в знаках наведення і без них, — треба було б написати цілу книжку. Нині ж, в газетній статті і у дальших замітках, ми постараємося схопити лише деякі, може найбільш характерні моменти, що належать до нашої, української „соціотехніки" (в знаках наведення) і дуже утруднюють українське суспільне життя, затримують його розвиток, серіозно перешкоджаючи нашому поступові вперед, як нації й людському колективу.

„Кожний українець ліпший, ніж його репутація"

Першою й може найголовнішою хибою нашої, української соціотехніки, себ-то стосунків між українцями, треба уважати, що у нас майже ніхто не користується повагою, пошаною, авторитетом. Хто-б то не був — чи то учений, політик, письменник, громадський діяч, — кожний має серед широкої публіки свій „епітет". Коли учений, — то він плагіятор — (списує чужі праці), коли політик, — то дурень, письменник — нездара, громадський діяч — злодій і т. д. При чім це говорить „широка публіка", себ-то люди, що в очі не бачили праць відповідного науковця, які зовсім не в курсі плянів і намірів того чи іншого політика, які не прочитали ані одного рядка з творів „нездарного" письменника і, нарешті, цілком не знають, чому кваліфікують того чи іншого громадського діяча, як злодія. І оце властиво, та „атмосфера", в якій живе українське суспільство і провадиться українська праця. Атмосфера — неприємна, некультурна, неінтеліґентна, пригноблююча, — атмосфера, при якій у більш вразливих людей опадають руки й вони кидають всяку національну працю та втікають кудись далі й замикаються у колі свого приватного, родинного життя.

А між тим, дійсність українська зовсім не така трагічна і провідна українська верства складається далеко не лише з неґативних типів, а, навпаки, серед цієї верстви значно більше постатей позитивних.

Це, між іншим, добре підмітив один чужинець болгарин, проф. Софійського Університету, Шишманов, зять нашого відомого діяча Михайла Драгоманова. Буваючи часто в родині Драгоманових у Софії, проф. Шишманов часто зустрічався там з українцями й чув розмови та характеристики тих чи інших українських діячів ще із старих часів (Володимир Антонович, Олександер Кониський, Іван Франко, Михайло Павлик, Борис Грінченко, Панас Мирний, Іван Нечуй-Левицький та інші). Характеристики — в стилі нашої, української „соціотехніки". А потім, у того ж Драгоманова чи іншим шляхом, доводилось йому зустрічатися з тими людьми, яких характеризували. — Придивлявся, прислухався й переконувався, що Х чи У зовсім не такий то нездара, недотепа чи чудак, як то виглядало з характеристики. Дуже часто зовсім навпаки. І ось тому, проф. Шишманову належить цей вислів: „Кожний українець ліпший, ніж його репутація", — чи то пак, опінія про нього.

Це спостереження сторонньої об'єктивної людини, між іншим, дуже влучне і його ми завжди мусимо мати на увазі. при нашій, українській „соціотехніці".

(Закінчення на стор. 3-тій).

Н. Н.

ГЕЙ, ЗАСНІЖЕНА УКРАЇНО!

2)

— Ей, ти, пузир, о чем замечтался? Смотри в ноти! — Боже, це учитель-дірігент Гадзінський вертає його до дійсності. Але свічечки теж втомилися, вони блимають все слабше і церква поволі поринає у півтьму. Бурсачок так любить цей таємничий мрак. Тоді співається — „Слава в вишніх Богу і на землі мир, в чоловіцих благовоління", — співається тихенько-тихенько, бо усе потомилось, майже спить і хор боїться когось розбудити...

Але бурсачків у Привороттю сто пятьдесять і кождий по своєму мріє про Різдво. Одначе, всіх об'єднує коляда. Коляда — це ж миле близьке Різдво! І кожда кляса співає. Тільки „перемінка" (пауза) і вже четверта затягає:

Добрий вечір тобі, Пане
Господарю,
радуйся!
Ой радуйся, земле, Син
Божий
народився!...

А третя їм відповідає:

Небо і земля, небо і земля,
Нині торжествують,
Ангели-люди, ангели-люди
Весело празнують!

А „капшуки - єприготовишки" — дзінкими діскантами підхоплюють їм:

Христос родися, Бог
воплотився,
Ангели співають,
Христа праславляють,
Чуда-чуда повідають!...

Аж, нарешті, Бог і природа і начальство змилуються над бідними бурсаками і приходить той урочистий, очікуваний, радісний, клопітливий і гамірливий день 20-грудня. Біля камінних воріт Привортської Бурси повно саней — великих і маленьких, широких й вузьких, залубнів і козирок, а прибувають все нові та нові. На воротях повно бурсачні, що радісно зустрічає кожні сані і стрімголов біжить сповіщати: Корчинський, за тобою приїхали!!... Синицький, де Синицький? вже є підвода!... — Ой, Боже, за Голоскевичем приїхали! сам батько - благочинний прибув! і бурса розступається перед огрядним батюшкою у широкій рясі-кожусі і високій шапці. У клясах, у спальнях гамір, на дворі біганина, в учительській повно праці — інспектор Ковердинський метушиться — ласться — видає „білети",... а за воротьми небувалий рух. Сані за саньми, з дзвіночками і без дзвіночків рушають в дорогу. А в санях бурсачки — в батьківських кожухах, в маминих хустках, червоними та зеленими поясами підперезані, бараницями поукривані, башликами позав'язувані, — ледве носа видно... Прощай, бурса, прощай, Ковердинський! — І сані поринають в білих пухких просторах Подільської Землі!...

— — — — — — — — — — — —

Містечко Ярмолинці півстоліття назад! Типове правобережне містечко. Обдерте, з заїздами й козами. В центрі — жиди, на періферії — наші люди, а по фільварках пани — поляки: „жонци" і „окомани". І трохи їх в самиму містечку — пара лікарів, неодмінний аптекар - поляк і ксьондз. З „офіційної" інтеліґенції — „пристав" — Волощук, урядник Рудик, священик Стрільбицький, диякон С т у п н и ц ь к ий, почмейстер Шептовецький, учитель народної школи Недзєльський, волосний писар Багрій... Але все це живе у повній згоді, спільним товариством — поляки, росіяни, малороси (свідомих українців — жадного). Особливо на Різдво. Різдво в українському правобережному містечку старих часів — це безперервний ланцюг гостювання й вечорів з танцями. Сьогодня у волосного писаря, завтра — у священика, а післязавтра усі їдуть на „фільварок" до „жонци" Марковського. І всюди — повна благодать. Вечеря — десяток страв. Спочатку оселедець з цибулькою, далі: холодець, потім — бігус. Не знаєте, що таке біґус? — Добре утушена капуста, а в ній кавальчики української ковбаси та свинини. Бодай не згадувати. А до того, розуміється, горілка. Тоді якраз вийшла „монополія": чистенька горілка, як сльоза, в 40 „градусів", в 57 і 75. Християнський народ пив у 40 ступнів, але багато; жиди — завжди спірт у 57 ступнів, одначе, тільки на „сабаш" і тільки „крючок". Але це допіру „закуска". А далі йде сама вечеря: свинина із сливками, телятина, курятина, вино — ну й накінець, різні пундики, пломбіри й подібне. Столи — повні яблук, оріхів, цукерків, але на те ніхто не дивився.

У гостях грають в карти. Ось один столик: поліцейський пристав, ксьондз, полковник артилерійської батерії що стоїть у Ярмолинцях і почмейстер Шептовецький. Другий столик — „жонца" Марковський, батюшка Стрільбицький, народній учитель Недзєльський і лікар Флят. Але є ще і дамське товариство і молодь. Тут також мішанина: панночки і хлопці — загально російської культури, але є також Ядзя і Цезя — доньки аптекаря й Вацек, Кароль та Зигмунт — золота молодь з фільварку. Вони дожидають на танці. Одначе, ждати не довго, бо Янкель вже прибув з містечка зі своєю „оркестрою". Їх шестеро, вони в лапсердаках, з пейсами і скромно розкладаються в передпокою вітальні. Ще хвиля, — Янкель зручно підкине скрипку в підборіддя і... пішла музика. Малий дімок здрігається, нафтові лямпи блимають, але Ядзя і Кароль у вальсі нічого не помічають. Коли ж доходить до „мазура", ініціятива цілковито переходить до Вацека й Зигмунта й Зосі та Цезі. Підлога двигтить під ногами, Янкель і Гершко, Санчик і Маркус обливаються потом. Але перед ними вже стоїть чай і пиво, оселедець та печиво. Дали б їм і ковбаси та біґусу,... але хіба жиди знають, що добре?! Свинини не їдять, а м'ясо тільки кошерне. Взагалі — чим ті жиди годуються? Християнин на такій дієті давно дав би дуба...

Але баль кінчається, бо вже глибока ніч і Ядзя та Цезя під собою ніг не чують, а Янкель з оркестрою цілком охляв. І тоді починається шалений роз'їзд: у кого ліпші коні: „Жонци" і „окомани" під цим оглядом дуже амбітний народ, але й наші фурмани не даються, й оповите сном містечко здрігається од перегонів під оклики погоничів і панів:

— Не дайся Степане!" — „Переганяй ляха без пардону!" — Сані розсиплються? лихо із ними!...

А через пару днів, при черговій учті, пани й фурмани сперечаються хто кого перегнав і чиї коні кращі...

— — — — — — — — — — — —

Але ми, малена, хоч у гості також їздили, одначе нас цікавили інші Ярмолинці. Батько арендував у ярмолинецького поміщика — графа Ксаверія Орловського великі сади. Один з тих садів — найбільший — називався „Звіринець" а посередині його був став. Кругом — простір — воля, вдома господарство: коні, корови, лошата, собаки. По сусідству — браві хлопці, а вдома теж цікавий народ: кучер Тимошка, жонатий робітник Павло, служниця Фрасина та поденні робітники. І коли надходив святий вечір, то нам головно цікаво було, як будуть вечеряти в кухні. У нас, в столовій, не стелили сіна на стіл, але у кухні Фрасина неодмінно це робила, а, як спускався вечір, то що хвилинки вибігала на двір, чи вже

(Закінчення на стор. 4-тій).

Клявдія Олесницька

„QUANDO ROMAE SUM JEJUNO SABBATO"

II

Як кожна культурна нація, так теж і американці станули на традиційнім становищі, що певні окреслені правила тактовної поведінки є підставою гармонійних взаємовідносин між громадянами. Але лиш тоді, коли їх перестерігає загал, а не тільки певні кляси громадянства. У цьому правила модерної етики мають зв'язок з минулим лиш тоді, коли віковий досвід на терені людських взаємовідносин може дати сучасним вказівки, які роблять життя кращим та приємнішим, а водночас ідуть по лінії вимог етики, доброго смаку та помагають у цьому, щоб ціла суспільна машина йшла гладше.

Загально прийняті правила, які служать повищим цілям — це те все, у чому американці розуміють свої звичаї і обичаї та домагаються, щоб в ім'я гостинности чужі їх шанували. Це наскрізь реальний підхід до цих справ хіба найкраще схарактеризує випадок, який я досить точно затямила, мимо віддалі часу, бо від цього датується мій подив для американського здорового глузду. В 1938 або 1939 році відбувалася в Ню Йорку конвенція власників ресторанів і готелів. Одною з найважніших ухвал конвенції був апель, щоб звертати увагу на поведінку дітей при їдженні та у цей спосіб виховати їх на добрих клієнтів реставраційного інтересу. Бо спостереження виказали, що люди, які їдять галасливо — відбирають сусідам апетит і поменшують консумцію, а ці, що не знають, як орудувати приборами до їдження — утримують обслугу і спричинюють „лейбор троблз".

Маючи у себе людський матеріял найбільш різноманітний під оглядом національним, культурним та соціяльним, американці прийшли до правильного заключення, що: 1. товариські манери — це вислід послідовного тренінгу, і людина їх не дідичить, а набирає автоматично з освітою, чи з приналежністю до суспільної кляси. Хто з природи обдарений талантом наслідування та обсерваційним змислом може придбати їх сам — іншим треба давати вказівки при помочі модерних засобів суспільного виховання; 2. американська етикета мусить рахуватися з питомими обставинами співжиття і праці; 3. для гармонійного контакту людей різних кляс, рас та культур треба, щоб товариські форми найбільш були стандартові на терені, де ці люди безпосередньо зі собою живуть.

Та хоч в основі стандартові, то їх вартість у цьому, що живі, доцільні та в постійнім розвою. Не треба більшого доказу на це, як факт, що в ЗДА саме преса взяла на себе завдання пропагувати та творити правила товариських взаємовідносин, і постійний відділ плекання домашньої культури та товариського життя є складовою частиною кожної американської газети.

Саме у такому відділі нюйорського „Ворлд Телеґраму" я недавно подибала щось, що вважаю знаменитим доказом цього, як при допомозі преси демократія працює над витонченням взаємовідносин своїх громадян, та як швидко реагує на життєві ситуації. Бо напевно в зв'язку з масовим припливом до краю елементу, який має мовні труднощі — европейських діпістів — колумністка цього щоденника пригадувала, що коли в товариській розмові хтось неправильно вжиє або вимовить англійське слово — такт наказує не звертати на похибку уваги, щобільше, здержатися самому з вживанням цього слова у найближчій розмові, щоб чужинець не зорієнтувався у своїй похибці та не почував себе заамбарасованим.

Питомі обставини, з якими мусить рахуватися американська етика — це життя на обмеженому просторі великих людських мас і його шалене, вичерпуюче темпо. Тому, що ці два чинники самі собою винищують людям нерви — основною вимогою культурної поведінки, за яку американці борються не лиш з чужими, але теж і між собою, і якої домагаються усі покликані — включно до псіхіятрів — є це, щоб на публичних місцях люди заховувалися відповідно до їх призначення і так, щоб своєю особою та діланнях не звертати уваги других. Між іншим, голосна розмова на вулиці, в ресторані і т. д. щодо якої у нас в Західній Україні була „тиха конспірація" і ми говорили голосно на це, щоб надати український характер публичним місцям та дразнити поляків — тут є „табу", якого культурній людині не можна порушити.

Американці виходять зі заложення, що їхнє товариське життя не вимагає демонстранції цілого запасу скомплікованих форм, бо воно свобідне, неформальне та з одною лиш ціллю: розваги та відпочинку. Та все ж — і у ньому обов'язують певні приписи, зв'язані з різними життєвими ситуаціями, деякі відмінні від европейських, інші, на перший погляд, дивні та незрозумілі. Але всі вони мають своє обґрунтовання в тутешнім способі життя та світогляді. Недавно, одна англійка писала про це, як вона бунтувалася проти американського звичаю окремої подяки для пані дому після гостини. Кілька милих слів при виході з гостини полагоджує цю справу на европейськім континенті — американська етикета домагається окремої подяки телефоном чи листом у найближчих днях після гостини — залежно від ситуації. Та вона змінила свій погляд, як її американська приятелька вияснила чисто психологічне підложжя цього звичаю. В Европі пані дому за недотягнення у гостині може, чи могла зложити вину на домашню прислугу — в Америці її немає і за усе мусить сама нести відповідальність. У тому так дуже треба її цього окремого запевнення, що зі свойого завдання вона вив'язалася якнайкраще.

Б. Франклін ще в 1782 році радив европейцям, щоб не їхали у Америку, коли у них поза добрим уродженням нема більше чеснот та прикмет. Американська етикета не має навіть багато куртуазійних правил. Але від одиниці, яка хоче заслужити на ім'я культурної та добре вихованої, вимагається чогось значно більшого: вияву моральної трівкости та самопошани, яку людина демонструє у стремлінні удосконалити себе, в стандарті своєї хати, льояльности та добросердности у зносинах з людьми.

(Кінець).

Петро Заярський

„Лісова Пісня" Лесі Українки

(До премієри „Лісової Пісні" в в театр-студії Й. Гірняка.)

Найвидатніший твір Лесі Українки, вершина її поетичної майстерности — це драма-феєрія „Лісова Пісня". Українська літературна критика дає дуже високу оцінку цьому найвидатнішому творові Лесі Українки. „Це є шедевр серед шедеврів Лесиної творчости, — каже Б. Якубовський, є те найвище творче досягнення, що його вона встигла дійти... Все, що складало людську та поетичну індивідуальність Лесі Українки, всі впливи життьового оточення, найбільш глибокі й міцні, все, що становило собою щось виняткове, щось видатне в цій смутній жінці, все її глибоко-органічне світовідчування — відбилося в „Лісовій Пісні". М. Драй-Хмара в своїй монографії про Лесю Українку пише: „Лісова Пісня" — твір автобіографічний в найвищому розумінні цього слова: в ньому відбилося духове життя Лесі Українки, її інтелект, глибока ніжність її псіхіки, — сильний поетичний порив, весь лябірint її душі, життя й думок". М. Зеров вважає, що „Лісова Пісня" та „Камінний Господар" Лесі Українки „досягають найвищої точки, до якої колинебудь доходила українська драма. В нашій літературі драматичній нема нічого сильнішого і навіть „сценічнішого" понад „Камінного Господаря" та „Лісову Пісню".

Відзначуючи глибину ідейного задуму, мальовничість і надзвичайну гармонійність мови, Є. Кирилюк зауважує: „Лісова Пісня" є шедевр української літератури..., що виходить за межі національної творчости і разом з тим лишається глибоко національним". Один із сучасних критиків зазначає, що після „Сну літньої ночі" В. Шекспіра, мабуть не було твору в світовій літературі, в якому з такою силою розкрилось би чарування природи, як у „Лісовій Пісні". Перекладач творів Лесі Українки на англійську мову П. Конді в своїй вступній статті до англійського видання творів Лесі Українки, високо оцінюючи „Лісову Пісню", також порівнює її зі — „Сном літньої Ночі" Шекспіра.

Така загальна одностайна й дуже висока оцінка „Лісової Пісні" Лесі Українки. Цей твір Леся Українка написала в Кутаїсі (на Кавказі) літом 1911 р. за чотири дні. Сама поетка з'ясовує генезу „Лісової Пісні" в листі до матері: „Мені здається, — розповідає Леся, — що я просто згадала наші ліси та затужила за ними. А то ще я й здавна тую мавку „в умі держала", ще аж із того часу, як ти в Жаборицi мені щось про мавок розказувала, як ми йшли якимсь лісом з маленькими, але дуже рясними деревами". Туга за рідними волинськими лісами, дитячі спомини про самоту місячної ночі, перекази матері про мавок, давній, ще з дитячих років виплеканий інтерес до української народньої поезії, народніх звичаїв, повірів, до української народньої пісні, гаряча любов до рідної природи і до рідного народу — все це створило ґрунт, що на ньому виросла „Лісова Пісня".

В основу драми взято вселюдську вічну проблему: людина і природа. Між людиною і природою нема гармонії. В природі є краса і воля. В людському житті, натомість, панує неволя і журба, людина відійшла від природи і утворила свій світ — нудний, убогий безкрилий і дріб'язковий. Уосібленням природи, її символом є Мавка. Вона дочка лісу, вона символ волі і вільного, глибокого й ніжного кохання, щирого й безпосереднього, як сама природа. Лісовик, що звик волю шанувати, казав Мавці, щоб вона минала людські стежки,

„Бо там не ходить воля, там журба
Тягар свій носить. Обминай їх, доню,
Раз тільки ступиш, і пропала воля!

Мавка не послухала поради Лісовика, спустилася на людські стежки, втратила найцінніше — волю і загинула. Що ж її спонукало покинути вільне лісове життя і піти до людей? Чарівна музика Лукашевої сопівки привела Мавку на людські стежки. У звуках пісні людина і природа знаходять для себе спільну мову. Музика, пісня викликали в Мавці нові, раніше їй невідомі настрої: тугу, сльози, свідомість своєї самоти. Мавку захопила музика людської душі, те в Лукашеві, чого й він сам в собі не розумів, про що „душа співає голосом сопілки". З пісні виросло кохання. Пісня дала Мавці душу, пісня викликала в неї почуття кохання. „Ти душу дав мені, як гострий ніж дає вербовій гілці голос", — каже Мавка Лукашеві. Мавка полюбила Лукаша всією силою свого щирого, гарячого серця, не чекаючи ніякої натомість „застави".

Але щастя тривало не довго. Лукаш доти був щасливий, доки жив тим, про що душа його співала „виразно щиро голосом сопілки". Коли ж він, піддавши впливу своєї матері, з верховин високої поезії, ідеального кохання і високого мистецтва спустився додолу на самий низ грубого, вульгарного матеріялістичного життя, коли він загруз в багні прозаїчного нудного життя, — він тоді втратив спокій, радість, — він втратив людську подобу і став вовкулакою, божевільним. Чисті душі Мавки і Лукаша, їх чисте, вільне кохання розбила жорстока прозаїчна дійсність. „В драмі-феєрії „Лісова Пісня", — каже М. Драй-Хмара, — змальовано трагедію високої душі, що заблудилась серед болота буденного життя". Мавка зрадила саму себе. Вона „покинула високе верховіття і низько на дрібні стежки спустилась". Задля кохання вона пішла з рідного лісу, втратила волю, вона зробилася подібною до служниці, до жебрачки, „що працею гіркою окрайчик щастя хтіла заробити й не змогла". Задля кохання вона скинула з себе святкові шати лісової царівни і вдяглася в убрання жебрачки. — „В шматті жебрачки, — каже В. Петрів, — Мавка пишно величніша, ніж в багряному убранні царівни. Наймичкою вона царівна. Кохання завжди величне. Ніщо не може принизити ту, що покохала. Спустившись на дрібні стежки, вона піднялась на верхів'я, на які вона ніколи не зійшла б, коли б не покохала". Заклята Килиною Мавка перетворилася у вербу з сухим листом та плакучим гіллям. Пізно зрозумів свою помилку Лукаш, пізно відштовхнув від себе Килину, щоб хоч на мить зазнати знову щастя з коханою Мавкою. Невблаганий час в образі сивої зими засипає його снігом: „Лукаш сидить сам, прихилившись до берези, з сопілкою в руках, очі йому заплющені, на устах застиг щасливий усміх. Він сидить без руху, сніг шапкою наліг йому на голову, запорошив усю постать і падає, падає без кінця"...

Так закінчується „Лісова Пісня" — сумна, глибоко трагічна драма-феєрія. У Лукаша був дар, красу і вартість якого розуміла тільки Мавка. Це музика, пісня, мистецтво, творчість, „цвіт душі" з якого виросло їхнє кохання. Лукаш зрадив не тільки Мавку, своє кохання, але й самого себе, свій дар, свою творчість, мистецтво. Вищу сферу людської діяльности він занедбав задля — примітивної буденщини, вузьких дріб'язкових інтересів і турбот. Коли ж пізніше прокинулась у ньому з новою, нечуваною і непереможною силою велика туга за людськими вищими переживаннями, коли Лукаш зрозумів, що не можна занедбувати скарби своєї душі, коли Лукаш, що не міг „своїм життям до себе дорівнятись", наприкінці зрозумів свою помилку, — було вже пізно.

Діяметрально протилежним Лукашеві і Мавці є образи Лукашевої матері та Килини. Це символи черствих, примітивних, обмежених, бідних душею, чуттям і думкою людей, які не розуміють ні краси природи, ні складніших людських почуттів та вищих духових потреб, ідеальних поривів. Їх прибила гірка невсипуща праця і невиводні злидні, в тяжкій боротьбі за існування у них нема інших інтересів, крім матеріяльних. Вони не розуміють ні краси природи, ні мистецтва. Природа помстилась за неповагу до неї, за нерозуміння її, за нелюбов до неї, за грубий, обмежений, чисто матеріялістичних підхід. Пожежа нищить господарство, злидні обсідають.

В „Лісовій Пісні" Леся Українка з великою мистецькою силою показала конфлікт між високим ідеалом і прозаїчною дріб'язковою дійсністю; змалювала трагедію високої душі, що загрузла в болоті буденного життя; втілила з нечуваною ліричною силою свою мрію про краще людське життя і показала безсмертя подвигу справжньої великої любови. В „Лісовій Пісні" Леся Українка показала, за висловом Є. Кирилюка, „одвічну боротьбу людського духу за волю, за правду, трагічні суперечності, яких зазнають високі людські прагнення в сутичці з дійсністю, з запеклим опором привичного рутинного життя. Мавка страждає і навіть гине в цій нерівній боротьбі, але вона воскресне, бо вона невмируща, як невмирущі вічні поривання людського духу до правди, — світла і волі.

Українська „соціотехніка" й українська справа

(Закінчення зі сторони 2-гої)

Правда, треба признати, що оця неґативна чи критична характеристика оточення лежить глибоко в українській психології. Ще батько української літератури Іван Котляревський почав її „Перелицьованою Енеїдою", себ-то меткою і влучною характеристикою. А потім наш геніяльний земляк Гоголь учинив цілу революцію в російському письменстві своїм „Ревізором" та „Мертвими Душами", давши історичну галерію типів сучасної йому Росії.

Отже сатира й гумор в стилі української психіки. Про позитивні явища говорити нудно. І „широка публіка" переважно злословить. Правда, це явище поширене не тільки у нас, але й серед інших націй.

Ось, згадалась одна картина:

Їде підводою сільська учителька. Везе її дід Семен. Минають сусіднє село.

Дід Семен: Оце недавно школу тут будували, в цьому Нижньому Городиці. Що - то гріха було!

— А що?

— Ніби-то предсідник поклав собі у кишеню тисячу й попечитель теж тисячу і учитель п'ятьсот.

— Слухай Семене, уся школа коштує тисячу. Негоже на людей наговорювати. Усе це — нісенітниця.

— Я не знаю... Що народ, те і я... (А. Чехов: „На підводі").

Але те, що дійде „обивателю", не личить політику, журналісту, науковцю, що має в своїх руках таку небезпечну зброю, як перо. Між тим, у нас часто публично виступають — „політики" — на зборах чи в пресі і говорять про інших політиків, не маючи жадних поважних інформацій ні про їх ідеологію, ні про працю. Не читають їхніх творів, не слідкують за їхньою пресою. Просто: — раз не нашого табору — значить — бий його. Не подобається фізіономія — гони в шию.

На великий жаль, тип „Собакевича" якраз досить поширений серед наших провідних людей. Як відомо поміщик Собакевич — тип з „Мертвих Душ", що не мав ніодного доброго слова. Інформуючи Чичикова, що приїхав до нього купувати мертві душі, про губерніяльну адміністрацію, — Собакевич говорив: Губернатор — дурень, поліціймейстер — хабарник, голова суду — розмазня, — „єдиний прокурор — порядний чоловік та і той свиня"...

Оце, приблизно, — наша суспільна атмосфера, а відповідно до того й „соціотехніка", себ-то стосунки між українськими людьми й діячами.

Ясно, що при таких взаємних „характеристиках" усяка „консолідація" надзвичайно утруднена і тому так тяжко приходить у нас до співробітництва груп. І коли до того приходить хоч в частині (Національна Рада), то це ми мусимо дуже цінити і серед нашої „соціотехніки" уважати великим кроком вперед...

ХОР ІМ. ЛИСЕНКА З ДЖЕРЗІ СИТІ ВИСТУПИТЬ НА РІЗДВО ПО РАДІО

Джерзі Ситі, 27 грудня. Місцевий український хор ім. Лисенка, під проводом Осипа Стецури, виступить на українське Різдво 7-го січня з одногодинною програмою колядок через радіовисильню WAAT в Нюарку. Концерт почнеться в год 6:05 ввечорі. В програмі концерту є колядки в композиції Стеценка (Ой видить Бог, По всьому світу, На орданській річці та Добрий вечір тобі), Людкевича (Бог Предвічний, Новая радість, Во Вифлеємі, Нова радість стала, Радість нам ся явила), Нижанківського (На небі зірка), Недільського (Вістку голосить) та Т. Купчинського (Не плач Рахиле — зі сольом О. Стецури).

● **Поставили під суд конґресмена Волтера Е. Брегма,** республіканця з Огайо, за побирання частини платні від помічників, які працюють в його бюрі у Вашинґтоні. Це заборонене законом.

● **Перед самим Різдвом помер** колишній невільник Джеррі Ебенсон, у віці 128 років. Останні роки прожив у домі убогих в місті Мемфис, у стейті Теннесі. Він народився на саме Різдво. Невільництво в Америці знесено в 1836 році за президента Линкольна.

ЗАЗИВ
Комітету членів і прихильників Українського Вільного Університету

В наслідок численного виїзду в заокеанські країни професорів і студентів українських високих шкіл у Німеччині, положення цих шкіл стало важке і під матеріяльним і моральним оглядом. Зменшення числа студентів і професорів сильно підірвало матеріяльну базу цих шкіл та обмежило можливості науково-педагогічної праці. Не краще положення й тих, що виїхали за океан, осіли на терені ЗДА й Канади і знайшли працю, та не за своїм фахом. Тому серед студентів і професорів УВУ виринула думка створити об'єднання їх з метою обопільного порозуміння, контакту й нав'язання зв'язків з американськими інтелектуалами. В жовтні 1950 р. на ініціятивних сходинах студентів і деяких професорів УВУ засновано „Комітет членів і прихильників Українського Вільного Університету" з метою охопити реєстр студентів УВУ, нав'язати контакт із ними, абсольвентами та професорами, а також розглянути можливості покінчення студій тими студентами, що не вспіли зробити цього перед виїздом з Мюнхена. Членом Комітету стає автоматично кожний студент, абсольвент і професор, викладач чи асистент, що живе на терені ЗДА або Канади. Провід Комітету стоїть у постійному контакті з ректором УВУ в Мюнхені й отримав уже деякі інструкції щодо влаштування іспитових комісій для тих, що бажають завершити студії та можливостей вести влаштування періодичних університетських викладів. Крім того провід Комітету увійшов в контакт з провідником на Америку Інституту Заочного Навчання при УВУ, проф. Д-ром Миколою Шлемкевичем, відпоручником КоКУС-у проф. Д-ром К. Кисілевським, та головою американського відділу НТШ, проф. Д-ром М. Чубатим.

В місяці січні 1951 р. Комітет влаштовує з'їзд б. студентів, абсольвентів і професорсько-викладовського складу з метою обговорення питань об'єднання їх на терені Америки і контакту з українськими високими школами в західній Европі та американськими інтелектуалами.

На ініціятивному зібранні Комітету винесено постанову прохати всіх членів добровільно оподаткувати себе для несення матеріяльної допомоги УВУ. Крім того студенти вирішили прохати майбутню іспитову комісію давати 50% від іспитової такси на користь УВУ.

Провід Комітету звертається до всіх студентів і абсольвентів і професорів УВУ, а також інших українських високих шкіл зголошуватися в члени його на адресу голови д-ра Василя Лева, 95-26-92nd Street, Ozone Park 17, Queens, N. Y. або до секретаря студ. Івана Кобаси, 123 Sekond Ave, New York 3, N. Y.

ВЕЧІР ПІСЕНЬ І АРІЙ В Л. М. КЛЮБІ

З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що старанням Музичної Секції цього Клюбу відбудеться в найближчу п'ятницю, в приміщеннях Клюбу при 149 2-гій Евеню в год. 7:30 пополудні вечір пісень і арій у виконанні Г. Зятик та Е. Камінського і Є. Чапельської.

ГРИЦЬ ЗАЗУЛЯ В ОБРАЗКАХ

— Гей, гей, жінко, чи слухати мем іще цеї коляди в нашому Рідному Краю?

— Та, як мем слухати, як ти не вплатив ані цента на Український Народний Фонд в Америці!

ГЕЙ, ЗАСНІЖЕНА УКРАЇНО!

(Закінчення зі сторони 2-гої)

зійшла зірка. Тоді вона влітала до покою і, здихавшись, проголошувала: Пані, починаймо вечерю!

У кухні все робилося урочисто-побожно. Тимошка й Павло у чистих білих сорочках і чистому одягові. Тимошка, відомий з того, що всюди, де тільки міг, спав і навіть на ходу спав і мав чуприну постійно розкудовчену, приходив до вечері причепурений і урочистий. Так само й інша челядь. Хрестилися, сідали. Фрасина подавала й командувала. Ми, дітвора, все бігали з їдальні до кухні. Коли в мисках уже парував святовечірній борщ з вушками, батько виходив до кухні з чаркою і всіх частував по черзі, вітаючи з Різдвом Христовим. Статечний Павло випивав урочисто, закусував пирогом і за всю челядь дякував за привітання: Дай Боже, вам, пане, це Святе Різдво з родиною щасливо відпровадити і другого діждати! Фрасина, молоденька молодиця з Олешина, з-під Проскурова, що чомусь покинула свого чоловіка, витирала рукавом сльози й пила, одвертаючись до печі. Дівчата вставались пити й закривали рота кінцями хустки, але медвідь-Тимошка тим разом робив „джентельмена" і насильно заливав їх. По борщі були вареники, голубці, смажена риба, кутя й узвар.

Але ось величезна сензація: під вікнами тупіт, в темряві вималюється зірка і...

Бог Предвічний народився!
Прийшов днесь із небес,
Щоб спасти люд увесь
Тай утішився...

Ми, малеча, усі зриваємось з місць — і до вікна. Це ж так цікаво, а разом — так таємничо і навіть страшно! Якісь темні постаті рухаються за вікном і крутиться червона зірка. Як вона крутиться? А мама тим часом набирає у торбу пиріжків, оріхів та цукерків і висилає з цим дівчат. На дворі сміх і гомін, дівочий вереск і тупіт чобіт — колядники відійшли.

По вечері ми тулимось у кухні біля Павла. Він чоловік бувалий і оповідає страшні історії. — „Тепер від Кам'янця до Проскурова нова дорога-шоса, а давніше був лише „старий шлях" — широка дорога, а по боках старі кремезні дуби й липи. Ці дерева садили люди ще за панщини, — кожний пан садив від свого села до сусіднього, а той інший пан — свою ділянку. А люди мусіли доглядати й поливати. Шлях широкий і літом гарно їхати — тінь і прохолода. Але в осени біда: болото невилазне, коні пристають і не можуть витягнути воза.

— А розкажіть, Павле, про коршми. Це так страшно!

— Ну, що ж, коршми! Від Кам'янця до Проскурова дорога далека — де'вятьдесять верстов! Треба в дорозі й коней попасти і від дощу сховатися, а в зимі й хугу перебути. Отож на старім шляху були коршми-заїзди. Тримали їх жиди. А у коршмі така деревляна перегородка, аж до стелі: там стояла бочка з горілкою і там сидів жид і торгував. Та перегородка називалася „шинквас". Там замикався жид від п'яниць, бо як народ вип'є, то може й цілу бочку горілки розбити й жида набити. Всякий народ тим старим шляхом їздив, — а було між ними не мало конокрадів і розбійників. То вони змовлялися з жидом-коршмарем і той перетримував у себе, — в заїзді, крадених коней і награбоване майно. Не один коршмар за це й на Сибір пішов, а то була за Шатовою одна коршма — заїзд, що про неї лиха слава йшла: не раз провадила туди стежка з крадеными кіньми. Не раз там бачили кацапів - розбійників, що на дорозі людей убивали — грабували. Але ніколи нікого поліція там не зловила і нічого не знайшла. Аж одного разу, після великих крадіжей і грабунків, наїхало на ту коршму багато „вратників" (урядників) і поліції. Шукали-шукали — нічого нема. Аж дивляться, — в кутку заїду, під соломою — „ляда" (двері), як до льоху. Одчиняють її, а там не льох, а величезний підвал, у підвалі тім — крадені коні стоять, кожухи різні дорогі й золото з пограбованих панів, і кацапи-розбійники сидять, горілку п'ють і в карти грають. Ех, як сточили „вратники" тих розбійників, — зразу в кандали закували і у Сибір заслали, а з ними й жида-коршмаря і його жінку.

Нам стає стршно і ми боязко оглядаємось на темні вікна.

Тимошка, що, сидячи, вже задрімав, мотає головою: ну, коли то було, — аж за панщини. Тепер такого нема! Але Павло заперечує. — „Може нема, а може й є! А за Фельштин — що ти скажеш"? і оповідає про Фельштин. Це містечко в тридцяти верствах від Ярмолинець й відоме, як місце перепродажу крадених коней... Коли у когось пропадуть коні, той відразу поспішає до Фельштина на ярмарок. Це містечко було недалеко од австрійської границі і тут „ліберанти" скуповували крадений товар і перепроваджували за Збруч, до Галичини.

Але Різдво швидко збігає до кінця. Минув святий вечір, минув перший і другий і третій день свят. Були в Ярмолинецькій церкві. Тут є велика церква і гарний хор, яким керував диякон Ступницький — наш далекий родич. Біля церкви — розлогі старі будови, з коридорами і закамарками, а навколо — високий мур. Кажуть, що тут був давній католицький „кляштор", одібраний свого часу у поляків. Це могло бути, бо в Ярмолинцях і взагалі в Проскурівському повіті мешкало, порівнюючи, багато поляків і католиків: майже у кожному селі — дідич поляк, а біля нього вся вища „служба" в економії. Але нормально в Ярмолинцях існував лише один костел, куди ходили поляки і наші люди — католики. Це були звичайні селяни, вдома вони говорили між собою по українськи, але ходили до костела і на Різдво, своїми невиробленими голосами, в унісон з жіноцтвом, під акомпаніямент органів, співали:

В жлобє лєже,
Кто-ж побєже!
Колєндоваць Малему,
Єзусові Христусові,
Дзісь нам народзонему...

Ми знали, що в костелі на Різдво будують печеру, в ній яслі, а в яслі кладуть новонародженого Христа і ходили дивитися. Там ми бачили польське панство поміщиків з окружних сіл, в добрих кожухах, а під костелом чекали на них гарні розмальовані санки і добрі, панські, коні. Позатим бували в костелі ярмолинецькі ремісники — поляки і наші селяни-католики.

По Різдві був Новий Рік, (а не так, як тепер, — перед Різдвом), а далі Водохреща і святам кінець. Водохреща ми любили, бо в Ярмолинцях стояла гарматна батерія, і коли священик святив воду у криниці і хор співав: „Во Іорданє крещающуся Тебє Господі", — то під команду статних російських царських офіцерів, салдати девять разів стріляли з гармат. Для Ярмолинець це була велика сензація і на „Іордань" ходило усе містечко

Але свята кінчались... кінчались і треба було знов їхати до Привороття. Аж до Великодня! Сумна подія! Шкода було кидати братів і Прокопця, батьків та маму і Тимошку з Павлом і конят і цуциків. Але — нічого не вдієш: „служба — не дружба". Бурсачка одягали в батьківський кожух, добре підперезували, загортали в бараницю, а з ним ще Польку, Багрія та Женьку Стрільбицького — і „буря" рушала до Привороття. Тільки Фрасина не могла погодитись з таким порядком річей — голосно плакала й нарікала: „і що то, Господи, вигадали, малу дитину одсилати кудись світ за очі, до чужих людей в чужу сторононьку" . . . Але Тимошка брався за віжки, мама хрестила нас і сані поважом виїздили з подвіря...

(Кінець).

ПОШУКУВАННЯ

МАРІЯ БЛАЖЕНКО
з дому Федів,
прошу зголоситися в дуже важній справі на адресу:
ВАСИЛЬ
98 — 01 — 35th Avenue
Corona, Long Island, N. Y.

РОМАН ПЛАТОН ГОЛЕМБІОВСЬКИЙ,
або хтоби знав його адресу зволить зголоситись до:
Rt. Rev. Peter Zurawetzky
1741 Washington Avenue
New York, 57, N. Y.

ПРАЦЯ

Потрібно ЧОЛОВІКА і ЖІНКИ (старші віком) без дітей до 15 р. життя, легка праця на фармі в околиці Albany, N.Y. Можуть заробити (після умови) до $150 місячно, крім удержання. Старші діти мали б змогу окремого заробітку. Голоситись: P. O. Box 19, Gracie Station, New York 28, N. Y.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

На працю УККомітету.

На ту ціль зложив відділ 292 У. Н. Союзу $25, а $5 зложив Петро Кізел замість вінка на могилу пок. Л. Цегельського. Разом $30.

ЗУСТРІЧ НОВОГО РОКУ

влаштовують „Об'єднання Демократичної Української Молоді та Демократичне Об'єднання Бувших Репресованих Українців з-під Совєтів. Імпреза, з багатою програмою, відбудеться 31-го грудня в залі при 315 Іст 10 Стріта. Початок в год. 10.30 ввечорі.

МОСКВА ПРО НОВУ ЗАГРОЗУ ДЛЯ МИРУ

Москва, 28. грудня. — Дві офіційні совєтські газети, партійна „Правда" і урядові „Ізвєстія", надрукували вчора редакційні статті з гострою критикою брюсельських ухвал Атлантійської Ради, головно щодо озброєння Німеччини, називаючи їх „новою серіозною загрозою для миру", та закликаючи до „подвоєння і потроєння акції проти підпалювачів війни".

● В листопаді наступного року відбудеться в Італії перший за останніх 15 років перепис населення. -новненого

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГЕМСТЕД, Л. АЙ. — Подаємо до відома членам Тов. Запорозька Січ, від. 327, що річні збори відбудуться в суботу, 30. грудня, в год. 8. ввечорі, в домівці при 700 Front St. Взиваємо все членство обовязково прийти на ці збори, бо буде вибір нової управи на 1951 рік та багато інших важних справ до полагодження. — За управу: І. Душенчук, предс.; М. Курчак, секр.

БОСТОН, МАСС. — Річні збори Тов. ім. Митрополита Шептицького, від. 307, відбудуться в неділю, 31. грудня, в год. 3-ій пополудні, в Casino Hall, зараз напроти церкви. Проситься всіх прибути на ці збори, де будете мати нагоду познайомитись з членами відділу, тому, бо відколи відділ завязаний ми ніколи не зійшлись як один. Буде вибір урядників на 1951 рік. Прийдіть і нових членів зі собою приведіть, щоби вписати їх в ряди У. Н. Союзу. — За уряд: І. Назар, предс.; Н. Гапій, кас.; І. Чопик, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Повідомляємо всіх членів, що річні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 30. грудня, в 8. год. ввечорі, в галі Укр. Клюбу ім. Драгоманова під ч. 39 Іст 7. вул. Буде касове звідомлення за цілий рік та вибір уряду на 1951 рік. Теж вирішимо справу 50-літнього ювілею Тов. Зоря в 1951 р. і інші важні справи. Просимо всіх членів прийти обовязково на збори. — І. Єдинак, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в понеділок, на новий рік, 1. січня 1951, в год. 10-ій рано, в церковній галі на 565 Roosevelt Ave. Проситься всіх членів на ці збори, бо буде звіт уряду і контролі за 1950 рік, а теж вибір уряду на 1951 рік. — Г. Волянський, предс.; Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

ШАРОН, ПА. — Річні збори Тов. Вільна Україна, від. 386, відбудуться в неділю, 31. грудня, в 1. год., в церковній галі укр. прав. церкви на Кларк вул. Просимо всіх членів прибути на ці збори, де буде вибір нового уряду на рік 1951 та інші важні справи до полагодження. — За уряд: Д. Кучмак, предс.; І. Лисогір, кас.; А. Попов, секр.

БІНГЕМТОН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 21, повідомляє всіх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 31. грудня, в год. 2-ій пополудні, в Укр. Громадськім Домі, 43 Downs Ave. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо будуть важні справи до полагодження. Буде теж вибір уряду на наступний рік. — За уряд: М. Ґулячок, Т. Смик.

НЮ КЕСЛ, ПА. — Річні збори відділу 74 ім. І. Франка відбудуться, в неділю, 31. грудня, в церковній салі при Ровз вул., в год. 3-ій пополудні. Всі члени обовязані прибути, вислухати звітів і вибрати уряд на рік 1951. — о. С. Мусійчук, предс.; Е. Куць, секр.

AUBURN, N. Y. — A yearly meeting will be held by the Zaporoska Sitch Assembely 283 January 1, 1951 in their home at 2 P. M. for the election of officers & trustees for the year of 1951. All members are urged to attend this meeting. — P. Wilzinski, Sec'y.

ДІТРОЙТ, МИШ. — Тов. Запорозька Січ, від. 75, повідомляє своїх членів, що на річних зборах, які відбулись 10. грудня 1950 р. вибрано такий уряд: Ю. Лелюх, предс.; Р. Вазик, заст.; С. Здан, фін. секр.; І. Слупецький, кас.; Г. Ясінський, рек. секр.; Ф. Гузіль, С. Боднар, І. Нагорняк, контрольори; А. Горбаль, Д. Кримко, опікуни хворих; С. Боднар, І. Бомбик, І. Слупецький, делеґати до Народ. Дому; Ф. Гузіль, Р. Вазик, делеґати до Укр. Ам. Федерації і Конґр. Комітету. Згідно з ухвалою на наступний 1951 рік кожний член буде платити 10 центів на адміністраційний фонд. — Г. Ясінський, рек. секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — На річних зборах Бр. св. Володимира, від. 65, вибрано такий уряд на 1951 рік: І. Левчик, предс.; Н. Кунька, заст.; А. Смит, фін. секр.; М. Гуменюк, рек. секр.; І. Напованець, кас.; М. Чайковський, заст.; М. Романович, Т. Процак і Т. Федош, мол., контр. комісія; М. Напованець, А. Зизяк, Д. Щерба, П. Циктор і С. Прокопик, надзирателі хворих; Т. Луняк, репрезентант до У. Н. Дому; Т. Федош і А. Смит, репрезентанти до Укр. Центрального Комітету.

СТ. ЛУЇС, МО. — Уряд від. 308 на рік 1951: М. Івасишин, предс.; П. Івасишин, секр.; С. Коробій, кас.; М. Івасишин, дверник; П. Топоринський, В. Заяць, надзирателі хворих.

ТАРЗАН, ч. 2502. Надходить остання година.

Джена зрозуміла, що без Тікара вона не зможе слідкувати за Тарзаном. Вона вибігла на скалу і видала заклик, якого витренований лев завжди слухав при циркових штуках.

Заки Джена очуняла, її вихованок прискочив до неї.

Без помилки молодий лев став у проводі до місця, де малпи виконали напад. Одначе тому, що Тарзана відвели його вороги, слід був затрачений.

Міжтим Тарзан, окружений перстенем радіючих малп, дав себе повести до жертвенної могили.